

Spis treści

Wstęp	9
część I . Podstawy teoretyczne gospodarki regionalnej i lokalnej	
ROZDZIAŁ 1. Teoretyczne podstawy rozwoju lokalnego i regionalnego (Tadeusz Markowski)	13
1.1. Pojęcie rozwoju lokalnego i regionalnego	13
1.2. Rynkowe podstawy rozwoju w świetle teorii efektów zewnętrznych	15
1.3. Rola organizacji pozarządowych w rozwoju lokalnym	17
1.4. Rozwój lokalny a gospodarka sieciowa	18
1.5. Klastry jako instrumenty prokonkurencyjnego rozwoju lokalnego	20
1.6. Koncepcja regionalnego systemu innowacyjnego w praktyce	22
1.7. Istota gospodarczej konkurencyjności regionów	23
1.8. Kapitał społeczny a zdolność do polityki innowacyjnej ze strony samorządu terytorialnego	24
1.9. Warunki sprawnego zarządzania współczesnym rozwojem regionalnym i lokalnym	26
Literatura	28
ROZDZIAŁ 2. Administracja publiczna a gospodarka regionalna i lokalna (Joachim Osipiński)	29
2.1. Uwarunkowania prawne aktywności gospodarczej administracji publicznej	29
2.2. Istota oddziaływania administracji samorządowej na gospodarkę regionalną i lokalną	36
2.3. Bariery i dylematy w aktywności gospodarczej samorządowej administracji regionalnej i lokalnej	43
2.4. Zakończenie	46
Literatura	46
ROZDZIAŁ 3. Konkurencyjność gospodarki regionalnej i lokalnej (Mirosława Klamut)	47
3.1. Podnoszenie poziomu konkurencyjności regionów	47
3.1.1. Poziom konkurencyjności a zdolność do konkurowania	47
3.1.2. Potrzeba systemowego wsparcia konkurencyjności	51
3.2. Wspieranie rozwoju konkurencyjności regionów w procesie integracji w Europie Zachodniej	53
3.2.1. Konwersja w warunkach rozwoju relatywnie scentralizowanego	54
3.2.2. Zmiana istoty interwencji w układach terytorialnych	56
3.2.3. Polityka konwersji strukturalnej w warunkach rozwoju zdecentralizowanego. . . .	58
3.3. Spójność społeczna, gospodarcza i terytorialna a konkurencyjność regionów w polityce UE	63

3.3.1. Uwarunkowania systemowe sprawnej konwergencji i trwałego wzrostu	63
3.3.2. Osiąganie realnej spójności na poziomie regionalnym	67
3.3.3. Instytucjonalne uwarunkowania działań na rzecz wzrostu innowacyjności i koherencyjności regionów w Unii Europejskiej po 2007 r.	69
3.3.4. Trudności w realizacji makroekonomicznych kryteriów konwergencji	73
Literatura	76
ROZDZIAŁ 4. Polityka regionalna (Zbigniew Strzelecki)	78
4.1. Wstęp	78
4.2. Polityka regionalna w teorii	78
4.2.1. Region, zasoby i rozwój regionalny. Definicje	78
4.2.2. Podstawowe koncepcje rozwoju regionalnego	81
4.3. Polityka regionalna w praktyce	91
4.3.1. Modele polityki regionalnej	91
4.3.2. Polityka regionalna Unii Europejskiej	94
4.3.3. Polityka regionalna w Polsce	116
4.4. Zakończenie	119
Literatura	119
 część II. Programowanie gospodarki regionalnej i lokalnej	
ROZDZIAŁ 5. Programowanie rozwoju regionalnego i lokalnego (Tadeusz Kudłacz)	123
5.1. Miejsce programowania w polityce rozwoju regionalnego i lokalnego	123
5.1.1. Rynekowy i interwencyjny mechanizm regulowania procesów rozwoju jednostek terytorialnych	123
5.1.2. Programowość – podstawowa składowa polityki rozwoju regionalnego i lokalnego	124
5.2. Programowanie jako forma przewidywania przyszłości	127
5.2.1. Ogólne problemy	127
5.2.2. Istota i funkcje prognozowania	128
5.2.3. Programowanie jako faza aktywnego kształtowania rozwoju jednostki terytorialnej	129
5.2.4. Programowanie a planowanie rozwoju	130
5.2.5. Programowanie rozwoju w przewidywaniu oraz aktywnym kształtowaniu przyszłości	131
5.3. Rodzaje programów rozwoju jednostki terytorialnej	132
5.4. Funkcje programowania rozwoju	134
5.4.1. Funkcje efektywnościowe	134
5.4.2. Funkcje instrumentalne	136
5.5. Problemy metodyczne programowania	137
5.5.1. Dwa podejścia metodyczne do budowy programu rozwoju	137
5.5.2. Zarys struktury programowania	138
5.5.3. Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej, ekologicznej i przestrzennej	139
5.5.4. Struktura celów i obszarów interwencji	141
5.5.5. Mechanizm realizacji programu	146
5.6. Zarys programowania rozwoju w polityce Unii Europejskiej	149
Literatura	151
ROZDZIAŁ 6. Strategie rozwoju regionalnego i lokalnego (Krystian Heffner)	152
6.1. Wstęp	152
6.2. Jednostka terytorialna jako przedmiot analizy strategicznej	152

6.3. Kierunki, cele i uwarunkowania rozwoju regionalnego	153
6.4. Strategia rozwoju jako instrument zarządzania regionem	157
6.4.1. Strategie rozwoju regionalnego – główne składowe, proces tworzenia	159
6.4.2. Procedura tworzenia i wdrażania strategii rozwoju regionalnego	160
6.4.3. Funkcje strategii rozwoju regionalnego	164
6.5. Kierunki, cele i uwarunkowania rozwoju lokalnego	165
6.6. Strategie rozwoju lokalnego	166
6.6.1. Strategie rozwoju lokalnego – główne składowe	169
6.6.2. Funkcje strategii rozwoju lokalnego	171
Literatura	173
ROZDZIAŁ 7. Polityka przestrzenna w gospodarce regionalnej i lokalnej (Maciej Borsia)	174
7.1. Przestrzeń w gospodarce regionalnej i lokalnej	174
7.1.1. Przestrzeń i jej składniki	174
7.1.2. Konieczność świadomego kształtowania przestrzeni	175
7.1.3. Istota i zadania polityki przestrzennej	177
7.1.4. Zasady polityki przestrzennej	179
7.2. Uwarunkowania polskiej polityki przestrzennej	180
7.2.1. Model rozwoju przestrzennego	180
7.2.2. Środowisko przyrodnicze i kulturowe	181
7.2.3. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze	183
7.2.4. Rozwój infrastruktury	184
7.2.5. Struktura osadnicza	185
7.2.6. Rozwój miast	186
7.3. Instrumentacja polityki przestrzennej	188
7.3.1. Podmioty i instrumenty polityki przestrzennej	188
7.3.2. System planowania przestrzennego	189
7.3.3. Ewolucja systemu planowania przestrzennego	191
7.3.4. Współpraca europejska	194
Literatura	196
ROZDZIAŁ 8. Projekty rozwojowe według standardów UE w gospodarce regionalnej i lokalnej – aplikacja (Andrzej Gałzka)	197
8.1. Wstęp	197
8.2. System wdrażania – ogólne zasady	198
8.3. Ogólny system realizacji polityki strukturalnej UE w Polsce	199
8.4. Procedura przygotowania projektu ubiegającego się o dofinansowanie w ramach polityki strukturalnej UE w Polsce	207
Załącznik 1. Wykaz programów i przykładowych wytycznych 2007–2013	211
Załącznik 2. Przykładowa struktura/zawartość studium wykonalności projektów infrastrukturalnych w ramach ZPORR	214
Literatura	217
 część III. Zarządzanie gospodarką regionalną i lokalną	
ROZDZIAŁ 9. Zarządzanie rozwojem regionalnym i lokalnym (Wojciech Kosiedowski)	221
9.1. Region jako system przestrzenno-gospodarczy i jego rola w gospodarce rynkowej	221
9.2. Istota zarządzania rozwojem regionalnym i lokalnym	226
9.3. Istota i czynniki rozwoju regionalnego i lokalnego	232
9.4. Efektywność rozwoju regionalnego i lokalnego	237
Literatura	242

ROZDZIAŁ 10. Finanse samorządu regionalnego i lokalnego (<i>Eugeniusz Ruśkowski</i>)	243
10.1. Istota finansów lokalnych i regionalnych	243
10.2. Podstawy prawne finansów lokalnych i regionalnych	244
10.2.1. Ponadustawowe źródła prawa	244
10.2.2. Ustawowe źródła prawa	245
10.2.3. Pozostałe źródła prawa	246
10.3. Organizacja i zasady finansów samorządowych, ze szczególnym uwzględnieniem budżetów j.s.t.	247
10.3.1. Organizacja i zasady lokalnej i regionalnej gospodarki finansowej	247
10.3.2. Podstawowe zasady procedury budżetowej, kontroli finansowej i odpowiedzialności za ich realizację	254
10.4. Dochody, wydatki i wyniki finansowe samorządu terytorialnego	259
10.4.1. Dochody j.s.t.	259
10.4.2. Wydatki j.s.t.	263
10.4.3. Wyniki oraz zobowiązania samorządu terytorialnego	263
10.5. Nowe problemy oraz wyzwania w zarządzaniu finansami lokalnymi i regionalnymi w Polsce	264
Literatura	265
ROZDZIAŁ 11. Marketing terytorialny (<i>Alicja Sekuła</i>)	266
11.1. Geneza i rozwój marketingu terytorialnego	266
11.2. Istota marketingu terytorialnego	267
11.3. Specyfika marketingu w przypadku terytorium	270
11.4. Wybrane elementy systemu marketingu terytorialnego	276
11.5. Instrumenty marketingu-mix w odniesieniu do terytorium	281
11.5.1. Strategia rozwoju a strategia marketingowa i marketing-mix	281
11.5.2. Produkt	283
11.5.3. Cena	285
11.5.4. Promocja	288
11.5.5. Dystrybucja i personel	292
Literatura	295
ROZDZIAŁ 12. Europejska współpraca międzynarodowa i przygraniczna w gospodarce regionalnej i lokalnej (<i>Marek Proniewski</i>)	296
12.1. Wstęp	296
12.2. Struktura finansowania Programu Interreg III w Polsce w latach 2004–2006	297
12.3. Współpraca terytorialna jako samodzielny cel polityki spójności Unii Europejskiej w okresie programowania 2007–2013	302
12.4. Struktura finansowania programów współpracy terytorialnej w latach 2007–2013	304
12.5. Programy europejskiej współpracy terytorialnej w Polsce w latach 2007–2013	305
12.6. Zakończenie	309
Literatura	310
Podsumowanie	311
Bibliografia	315
Spis map	319
Spis tabel	320
Spis rysunków	321
Indeks	323